

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 123/2015
12.11.2015. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Гордане Ајншпилер-Поповић и Браниславе Апостоловић, чланова већа, у парници по тужби тужилаца: С.М., Б.Р., Р.С., А.Д., А.В., П.Б., С.М., П.М., К.К., П.М., П.Н., М.Р., В.В., С.З., Р.Б., А.Л., Б.Ј., С.Ђ., К.Ј., Б.Б., З.Р., Ц.М., И.К., Ј.Р., К.Г., К.Ф., Б.Б., К.А., Н.С., М.М., В.Ј., С.З., С.Д., Д.Г., С.Ђ.Н., С.Д., Б.С., Д.М., Ж.И., Р.А., Ј.З., П.Ж., С.П., Ш.М., Х.С., Т.М., Ђ.Д., М.Б.1, М.Б.2, С.Ј., Љ.В. и Ђ.Ф., које заступа Е.В., адвокат из Н.С., против тужених К. а.д. Н.С. кога заступа пуномоћник А.Ј., адвокат из Н.С., П.Б., Г.Б., Н.О., Н.М., Н.Д, које тужене од другог до шестог реда заступа Б.Ш., адвокат из Н.С., З.Ж., кога заступа пуномоћник У.К., адвокат из Н.С. и А.Б. а.д. Н., Главна Филијала Н.С, кога заступа пуномоћник Б.Б., адвокат из Н.С., ради утврђења ништавости, вредност предмета спора 200.000.000,00 динара, одлучујући о ревизији туженог осмог реда А.Б. а.д. Н., главна филијала Н.С., изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 193/14 од 24.09.2014.године, у седници већа одржаној дана 12.11.2015.године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж бр. 193/14 од 24.09.2014.године и делимична пресуда Привредног суда у Новом Саду П бр. 2312/10 од 31.10.2013.године исправљена решењем истога суда од 31.01.2014.године у ставу првом изреке и предмет у укинutom делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном делимичном пресудом Привредног суда у Новом Саду П бр. 2312/10 од 31.10.2013.године, исправљеном решењем од 31.01.2014.године, у ставу првом изреке, утврђено је да је апсолутно ништава и да нема правно дејство заложна изјава оверена пред Општинским судом у Новом Саду под Ов бр. 165534/07 од 21.12.2007.године, а у ставу другом изреке одбијен је приговор литиспенденције.

Привредни апелациони суд је побијаном пресудом одбио као неосноване жалбе туженог седмог и осмог реда и потврдио делимичну пресуду Привредног суда у Новом Саду П бр. 2312/10 од 31.10.2013.године исправљену решењем истога суда под истим бројем од 31.01.2014.године.

Против правноснажне другостепене пресуде, благовремену и дозвољену ревизију преко пуномоћника из реда адвоката изјавио је тужени осмог реда, који према садржини ревизије побија усвајање тужбеног захтева за утврђење да је апсолутно ништава и да нема правно дејство заложна изјава, а због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 399. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 125/04 и 111/09) који се у конкретном случају примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11) и одлучио да је ревизија туженог основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Међутим, основан је ревизијски навод да су нижестепене пресуде захваћене битном повредом одредбе члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП јер не садрже разлоге о свим одлучним чињеницама за пресуђење, те се примена материјалног права у конкретном случају не може испитати, јер нису утврђене све релевантне чињенице за пресуђење.

Према до сада утврђеним чињеницама, тужиоци су акционари првотуженог који траже утврђење ништавости заложне изјаве првотуженог оверене пред Општинским судом у Новом Саду 21.12.2007.године која је дата ради обезбеђења дуга дужника Р.М & Б и. д.о.о. из Н.С. по уговору о кредиту од 21.12.2007.године који је закључен са осмотуженим. Предмет заложне изјаве су непокретности уписане у лист непокретности број..... КО Н.С. 2. Заложну изјаву је потписао и оверио тужени седмог реда, у својству директора туженог првог реда, у том моменту уписан код АПР као директор са неограниченим овлашћењима. Из извода о регистрацији првотуженог утврђено је да је друготужени председник Управног одбора првотуженог, а да су тужени трећег, четвртог, петог и шестог реда чланови управног одбора туженог првог реда. Такође је утврђено да тужени првог реда и Р. М & Б и. д.о.о. из Н.С. нису били у пословном односу, да је оснивач наведеног предузећа Р. МБ Х. чији је власник 20% капитала Б.Р., а учешће у капиталу имају и тужени четвртог и шестог реда као и К. д.о.о. који је у власништву туженог другог и трећег реда. Првостепени суд је утврдио да тужени осмог реда није спровео све анализе уобичајене у банкарској пракси за оцену кредитне способности клијента, те да је као обезбеђење прихваћена хипотека чија вредност не покрива износ одобреног кредита, а да заложене непокретности имају тржишну вредност која седам пута премашује књиговодствену вредност укупне пословне имовине првотуженог у време залагања, те се ради о располагању имовином велике вредности.

Код овако утврђених чињеница првостепени суд закључује да тужени првог реда није испоштовао процедуру прописану чланом 443. Закона о привредним друштвима којом је уређен поступак одлучивања о стицању и располагању имовином велике вредности, јер скупштина акционара туженог није донела одлуку о располагању имовином велике вредности. Стога тужиоци као акционари нису могли остварити своје право на неслагање и откуп акција од стране акционарског друштва како је прописано чланом 444. Закона о привредним друштвима што им даје активну легитимацију за тужбу ради утврђења ништавости заложне изјаве, што је предмет овог спора. Првостепени суд је извео закључак да непоштовање законом прописане процедуре за располагање имовином велике вредности води ништавости заложне изјаве, а да је тужени осмог реда требало да испита испуњеност услова ради заснивања хипотеке на имовини туженог првог реда. Првостепени суд је такође закључио да се ради о повезаним лицима из члана 31, 32, 33. и 34. Закона о привредним друштвима, који су противно закону располагали имовином велике вредности првотуженог у корист трећег правног лица, односно да су користили имовину привредног друштва у личном интересу, јер тужени првог реда није имао интерес за конституисање хипотеке.

Другостепени суд активну легитимацију тужилаца образлаже чланом 109. став 1. Закона о облигационим односима, а ништавост заложне изјаве чињеницом да су акционари првотуженог поред тужилаца као мањинских акционара фирме које су и чланови друштва Р.М & Б Х. а које једини осивач дужника у чију корист је дата заложна изјава. Такође друго и треће тужени су власници акционара првотуженог К. док су тужени четвртог и шестог реда такође власници капитала оснивача кредитног дужника. Стога закључује да је заснивање заложног права осмотуженог дато у личном интересу лица која су имала дужност према првотуженом као привредном друштву, а који правни посао није био у интересу првотуженог, нити је одобрен од стране акционара или чланова Управног одбора, који нису у сукобу интереса, чиме је поступањено супротно члановима 31. до 35. Закона о привредним друштвима, а што води ништавости уговора сагласно члану 35. став 5. истог закона.

Предметни спор је произишао из сукобљености интереса мањинских акционара првотуженог и интереса осмотуженог као повериоца по основу заложне изјаве дате од стране законског заступника првотуженог у корист тужене банке, а за обезбеђење враћања кредита трећег лица. Овај сукоб интереса првостепени суд разрешава применом члана 442. до 444. Закона о привредним друштвима као и применом одредби члана 31. до 35. истог закона. Другостепени суд супротстављене интресе разрешава применом одредби члана 31. до 35. Закона о привредним друштвима, а активну легитимацију тужилаца заснива на одредби члана 109. став 1. ЗОО. Интерес поверилаца у односу на интерес акционара привредног друштва штите како грађански закони тако и компанијски закон. У конкретном случају, међутим, нижестепени судови утврђују да је спорни правни посао закључио овлашћени директор првотуженог овде седмотужени без одлуке Управног одбора и без одлуке Скупштине акционара. Истовремено за то лице не

утврђују да је у сукобу интереса, већ сукоб интереса утврђују за друго до шестотуженог, као чланова Управног одбора првотуженог, а истовремено као повезана лица, чланова оснивача кредитног дужника, за чији дуг је као средство обезбеђења дата спорна заложна изјава. Стога је основан ревизијски навод осмотуженог да нису утврђене све релевантне чињенице за примену члана 31. до 35. Закона о привредним друштвима, односно да се из утврђеног чињеничног стања не може закључити о постојању сукоба интереса приликом закључења спорног правног посла што у недостатку одобрења надлежних органа по становишту нижестепених судова води ништавости правног посла у смислу члана 35. став 5. Закона о привредним друштвима.

Обзиром да је другостепени суд активну легитимацију тужилаца засновао на одредби члана 109. ЗОО, а не на основу члана 37. Закона о привредним друштвима, испуњеност услова за ништавост заложне изјаве морала се ценити и са аспекта члана 103. став 2. Закон о облигационим односима, јер је закључење правног посла уз сукоб интереса однос привредног друштва и лица које има дужности према том привредном друштву, осим у ситуацији када је сауговарач несавестан о чему нижестепени судови не дају разлоге, јер чињенице на којима нижестепени судови заснивају одговорност тужене банке заснована је на погрешној оцени кредитног ризика тужене банке, што никако не указује на несавесност тужене банке код заснивања заложне изјаве, чија ништавост је предмет тужбеног захтева, јер је заснивање заложног права на непокретностима било реалног било хипотекарног дужника уобичајени начин на који банке обезбеђују враћање кредита без обзира на ликвидност кредитног дужника.

У поновном поступку првостепени суд ће утврдити да ли је, које лице и на који начин повредило одредбе члана 31. до 34. Закона о привредним друштвима санкционисане ништавошћу уговора из члана 35. став 5. Закона о привредним друштвима. Такође ће утврдити савесност тужене банке приликом одлучивања о ништавости и правним последицама ништавости заложне изјаве. У привредном пословању постоји претпоставка да се однос хипотекарног и реалног дужника не заснива на неком доброчином правном послу већ да за то постоји и комерцијални интерес, осим ако се супротно не докаже.

На основу изложеног и члана 406. став 1. и 407. став 2. релевантног ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија,
Бранко Станић,с.р.**